

Factsheet financiële verantwoording voor samenwerkingsverbanden

Juli 2014

Samenwerkingsverbanden ontvangen vanaf 1 augustus 2014 financiële middelen voor passend onderwijs. Over deze middelen leggen ze vanaf dat moment verantwoording af. In deze factsheet wordt uitgelegd hoe samenwerkingsverbanden deze verantwoording richting het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) vorm moeten geven.

1) Wat moet het samenwerkingsverband doen?

De belangrijkste manier waarop samenwerkingsverbanden verantwoording afleggen over het gevoerde beleid is met het jaarverslag. Dit bestaat uit het bestuursverslag en de jaarrekening.

Het jaarverslag geeft op transparante wijze inzicht in hoe het samenwerkingsverband in het betreffende kalenderjaar heeft gepresteerd en hoe het de daarvoor beschikbaar gestelde middelen heeft ingezet. Voor het opstellen van het jaarverslag moeten samenwerkingsverbanden zich houden aan de regelgeving over jaarverslaglegging (zie kader). Voor de inrichting en lay-out van het jaarverslag gelden geen eisen.

Regels voor het jaarverslag

De volgende regelgeving voor het opstellen van een jaarverslag is van toepassing voor een samenwerkingsverband:

- [Regeling Jaarverslaglegging onderwijs \(RJO\)](#)
- [Richtlijnen jaarverslaggeving, in het bijzonder de RJ 660](#)

Uitleg over de RJO vindt u in de [Brochure Richtlijn Jaarverslag Onderwijs](#). In het najaar van 2014 verschijnt een nieuwe versie van deze brochure.

Het bestuursverslag

Het onderdeel bestuursverslag geeft een volledig beeld van het gevoerde beleid en de resultaten. Hierin staan alle relevante feiten en ontwikkelingen, zowel intern als extern. De toegankelijkheid van de informatie staat hierbij centraal. In het jaarverslag besteedt het samenwerkingsverband in elk geval aandacht aan:

- personeel
- inhoudelijke ontwikkelingen van het samenwerkingsverband
- kwaliteitszorg

- ontwikkelingen bij de aan het samenwerkingsverband verbonden partijen, zoals schoolbesturen en gemeenten
- ontwikkeling van governance
- zaken met een politieke (overheidsprioriteiten) of maatschappelijke impact
- het gevoerde beleid gericht op beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag
- de afhandeling van klachten

Daarnaast moet het samenwerkingsverband aandacht besteden aan de zogeheten continuïteitsparagraaf, waarin op hoofdlijnen een beleidsrijke meerjarenbegroting is opgenomen die ontleend is aan de planning-en-controlcyclus, en aan risicobeheersing en het verslag van het toezichthoudende orgaan.

De jaarrekening

De jaarrekening geeft een overzicht van de financiële situatie van het samenwerkingsverband. In de jaarrekening noemt het samenwerkingsverband eerst de grondslagen voor de waardering van activa, passiva en het resultaat. Daarbij houdt het rekening met alle relevante bepalingen uit de richtlijnen jaarverslaggeving. De jaarrekening bestaat uit:

- de balans, inclusief toelichting
- de staat van baten en lasten, inclusief toelichting
- het kasstroomoverzicht
- overige gegevens, inclusief de vermelding van belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum

Accountantscontrole en controleprotocol

Op de jaarrekening moet het samenwerkingsverband een accountantscontrole laten uitvoeren. Voor de accountantscontrole en het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening gelden de aanwijzingen uit het jaarlijkse Onderwijscontroleprotocol OCW/EZ. Het controleprotocol waarmee accountants de jaarrekening van samenwerkingsverbanden controleren, komt in december 2014 beschikbaar. Het concept komt in juli 2014 beschikbaar via de website van de inspectie. Dit controleproto-

col is hetzelfde document als het controleprotocol voor schoolbesturen. Bij het opstellen en indienen van de jaarcijfers gelden dezelfde modellen als voor de schoolbesturen. Deze zijn beschreven in de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs (RJO) en de RJ66o.

Het samenwerkingsverband ontvangt lumpsumfinanciering: het samenwerkingsverband hoeft daarom, net als de onderwijsinstellingen, geen onderscheid te maken tussen personele lasten en materiele lasten, en ook niet tussen lichte en zware ondersteuning. Financieel rechtmatig wordt hier uitgelegd als besteding aan: eigen personeel, eigen huisvesting en eigen voorzieningen voor extra ondersteuning en doorbetaling aan de aangesloten instellingen voor deze voorzieningen. De instellingsaccountant van het samenwerkingsverband hoeft daarom niet de verdeling op grond van het ondersteuningsplan over de instellingen te controleren. Het is voldoende dat de betaling aan een aangesloten onderwijsinstelling heeft plaatsgevonden op grond van het ondersteuningsplan. Dat geldt ook voor betalingen aan andere externen die niet zijn aangesloten bij het samenwerkingsverband

Aanleveren van het jaarverslag en de jaarrekening

Naast het insturen van de papieren versie van het jaarverslag moet het samenwerkingsverband de jaarcijfers uit de jaarrekening ook digitaal aanleveren. Daarvoor kan het gebruikmaken van het jaarlijks beschikbaar gestelde EFJ-programma.¹ Met deze software kunnen samenwerkingsverbanden de financiële gegevens uit de jaarrekening digitaal vastleggen en versturen naar DUO. DUO stuurt samenwerkingsverbanden in februari 2015 meer informatie over hoe ze de informatie via EFJ kunnen aanleveren voor het kalenderjaar 2014.

Het samenwerkingsverband maakt de jaarcijfers en het jaarverslag openbaar door ze in te dienen bij OCW. In de branchecodes van de sectororganisaties wordt opgenomen dat besturen hun jaarverslagen daarnaast zo veel mogelijk via hun website openbaar maken.

2) Aandachtspunten bij het maken van het jaarverslag

Samenwerkingsverbanden kunnen het ondersteuningsplan en een eventueel jaarplan gebruiken als basis voor het jaarverslag en de jaarrekening. Een goede koppeling tussen het ondersteuningsplan en het jaarverslag maakt namelijk duidelijk of het samenwerkingsverband de gestelde doelen heeft gehaald. Wat was het plan, welke resultaten zijn gehaald en welke financiële inzet was hiermee gemoeid?

Verantwoording over alle beleid en resultaten

Het samenwerkingsverband verantwoordt zich over het beleid en de behaalde resultaten met de middelen die het heeft ontvangen. Dus ook over de middelen die naar de deelnemende schoolbesturen zijn doorgezet. De reden hiervoor is dat het samenwerkingsverband de middelen ontvangt en verantwoordelijk is voor een dekkend aanbod

van voorzieningen. De deelnemende schoolbesturen in het samenwerkingsverband zullen ook van elkaar willen weten hoe de middelen over de schoolbesturen zijn verdeeld, hoe deze worden besteed en welk resultaat is behaald. Ieder samenwerkingsverband kan hier zelf afspraken over maken met de schoolbesturen.

Het verantwoorden van alle middelen betekent dat het samenwerkingsverband zich ook verantwoordt over de middelen voor de plaatsing van leerlingen op het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so). Maar het samenwerkingsverband ontvangt deze middelen niet zelf, omdat ze direct naar de (v)so-scholen gaan. Om een volledig beeld te krijgen moet het samenwerkingsverband deze middelen afzonderlijk weergeven in het jaarverslag en op de jaarrekening.

Mogelijkheden voor een verlengd boekjaar

Samenwerkingsverbanden kunnen met een verlengd boekjaar werken, maar dat is niet verplicht. Daarvoor zijn 2 opties:

- De periode van 1 november 2013 tot en met 31 december 2014 (14 maanden). In dat geval moet de stimuleringsregeling voor de periode van 1 november 2013 tot en met 31 juli 2014 worden verantwoord.
- De periode 1 augustus 2014 tot en met 31 december 2015 (17 maanden).

Samenwerkingsverbanden moeten het werken met een verlengd boekjaar in het najaar van 2014 aangeven bij DUO. Zij ontvangen hiervoor automatisch een brief. Het samenwerkingsverband mag maar een van beide opties aanvragen, een combinatie is niet mogelijk. Normaal gesproken moet een verlengd boekjaar worden opgenomen in de statuten. Voor samenwerkingsverbanden is dit niet verplicht. Daarover ontvangen ze nog een brief van de staatssecretaris van OCW.

Kan een samenwerkingsverband failliet gaan?

Ja, een samenwerkingsverband kan failliet gaan als het bijvoorbeeld de rekeningen niet meer kan betalen. Dit geldt voor iedere rechtspersoon. Plaatsingen in het (v)so worden in het geval van het samenwerkingsverband doorbetaald. De kosten voor een leerling in het speciaal onderwijs worden ingehouden van de lumpsum van de deelnemende schoolbesturen. Indien van toepassing wordt ook 2% van de plaatsen in het sbo doorbetaald. De overige sbo-plaatsingen worden dan ingehouden op de lumpsum van de deelnemende schoolbesturen.

Nieuw samenwerkingsverband inrichten

Als een samenwerkingsverband failliet gaat, zijn schoolbesturen in de regio verplicht om op basis van artikel 18a van de Wet op het primair onderwijs (WPO) of artikel 17a van de WPO opnieuw een samenwerkingsverband op te richten.

¹ Vanaf het verslagjaar 2014 wordt gewerkt aan de vervanging van het EFJ-programma door SBR/xbrl. Die wordt gebaseerd op een aangepaste set met gegevensdefinities (taxonomie) en een aangepaste rapportagetool. Na invoering van SBR/xbrl worden ook de huidige indieningsvoorschriften herzien.

3) Wat moet een schoolbestuur doen?

Ook schoolbesturen verantwoorden zich met een jaarverslag en jaarrekening, opgesteld volgens de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs (RJO). Schoolbesturen krijgen in verslagjaar 2014 voor het eerst de mogelijkheid om 'ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage samenwerkingsverband' apart te registreren en te rapporteren. Dit is aangekondigd in de [Nieuwsbrief Jaarverslaglegging](#) (nummer 4, mei 2012) en opgenomen in het EFJ. Dit kan een positief bedrag (ontvangen van het samenwerkingsverband) of een negatief bedrag (betaald aan het samenwerkingsverband) zijn. Een voorbeeld van een positief bedrag is de betaling van een samenwerkingsverband aan een school, zodat de school een begeleider voor een leerling kan inhuren. Een negatief bedrag is bijvoorbeeld de betaling van een school aan het samenwerkingsverband voor de plaatsing van een leerling op een orthopedagogisch didactisch centrum (opdc), als het samenwerkingsverband dit opdc financiert en heeft afgesproken dat de verwijzende school betaalt.

Rapporteren over activiteiten, middelen en resultaten

Schoolbesturen rapporteren over de activiteiten, middelen en resultaten die ze hebben bereikt met de middelen vanuit een of meer samenwerkingsverbanden. Ze lichten daarbij ook toe hoe dit aansluit bij de plannen die ze voor het jaar hebben gemaakt. Dit past binnen de inrichtingsvoorschriften voor het jaarverslag (RJO/RJ66o). Schoolbesturen stellen namelijk een jaarverslag op waarin ze verplicht rapporteren over alle belangrijke zaken, waaronder de relatie met een of meer samenwerkingsverbanden.

Middelen van meerdere samenwerkingsverbanden niet uitsplitsen

Een schoolbestuur kan middelen ontvangen van meerdere samenwerkingsverbanden. Het schoolbestuur hoeft deze bijdragen in het jaarverslag niet verplicht uit te splitsen per samenwerkingsverband. Het schoolbestuur kan zelf beslissen hoe het hierover in het eigen jaarverslag wil rapporteren.

4) Wat gaat de inspectie doen?

In het waarderingskader van de Inspectie van het Onderwijs staat dat de inspectie toeziet op doelmatige inzet van middelen van het samenwerkingsverband (indicator 1.3).² De inspectie gaat hierover met alle samenwerkingsverbanden in gesprek, om als onderdeel van het reguliere toezicht inzicht te krijgen in de plan-do-check-act-cyclus (PDCA-cyclus). Het gaat dan om systematisch opstellen, meten en evalueren van doelstellingen, activiteiten en resultaten en bijbehorende bestedingen. De inspectie ontwikkelde daarvoor een [werkformat](#) om de financiële doelmatigheid van het samenwerkingsverband in kaart te brengen.

Blijf op de hoogte: Regeling Jaarverslaggeving wordt regelmatig aangepast

De Regeling Jaarverslaggeving wordt regelmatig aangepast. Het is dus van belang dat samenwerkingsverbanden en schoolbesturen hier zicht op houden. Neem daarom een [abonnement op de nieuwsbrief Jaarverslaglegging Onderwijs](#) (hier vindt u ook oude nieuwsbrieven). Hebt u vragen? Stel ze dan aan uw accountmanager van OCW of via implementatiepassendonderwijs@minocw.nl.

² <http://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/publicaties/toezichtkader-samenwerkingsverbanden-primair-en-voortgezet-onderwijs.html>